

مبحث مصادیق جرم
تقلب در مواد غذایی،
خوردنی، آشامیدنی،
آرایشی و
بهداشتی

عرضه یا فروشی

جنسی به جای

جنسی دیگر

ماده ۱ قانون مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی مصوب سال ۱۳۴۶

مرتکب هریک از افعال زیر در مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی به مجازاته‌های مقرر در این قانون محکوم خواهد شد:

- ۱- عرضه یا فروش جنسی به جای جنس دیگر.
- ۲- مخلوط کردن مواد خارجی به جنس به منظور سوء استفاده.
- ۳- عدم رعایت استاندارد یا فرمول ثبت شده در مواردی که تعیین فرمول و رعایت آن و همچنین تعیین استاندارد و رعایت آن الزامی باشد.
- ۴- فروش و عرضه جنس فاسد و یا فروش و عرضه جنسی که موعده آن گذشته باشد.
- ۵- به کار بردن رنگها و اسانسها و سایر مواد اضافی غیر مجاز در مواد خوردنی یا آشامیدنی یا آرایشی یا بهداشتی و یا لوازم بازی کودکان.
- ۶- ساختن مواد تقلبی خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی.

عرضه جنسی به جای
جنسی دیگر ولو اینکه جنس
به فروش نرسد، جرم بوده و
موجب پیگرد قانونی است

در صورتی که مصرف مواد خوراکی و آشامیدنی موجب بیماری مصرف کننده یا آسیبی شود که معالجه آن کمتر از یک ماه باشد مجازات مرتکب، شش ماه تا دو سال حبس و اگر مدت معالجه بیشتر از یک ماه باشد سازنده یا تهیه کننده مواد قلبی به حبس از سه تا ده سال محکوم خواهد شد. اگر منجر به مرگ مصرف کننده شود مجازات سازنده یا تهیه کننده یا مخلوط کننده اعدام خواهد بود

مخلوط کردن
مواد خارجی به
جنس به منظور
سوءاستفاده

بند ۲ ماده ۱ قانون مواد خوردنی و
آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی (مصوب
۱۳۴۶)

در این جرم، مرتکب معمولاً بدون تغییر ظاهر ماده غذایی با اضافه کردن موادی به آن، کیفیت آن را پایین آورده و یا حتی غیر قابل مصرف می کند

منظور از مواد زائد، موادی است که
اضافه کردن آن به ماده مورد نظر،
ممنوع است و مجرم با افزودن مواد
زائد، از حجم مواد اصلی می‌کاهد و
بدین ترتیب سود و منفعت زیادی به
دست می‌آورد

اگر دست مصرف کننده نرسیده یا اینکه مصرف آن موجب بیماری یا آسیب نگردد مجازات مرتکب سه ماه تا یک سال حبس خواهد بود. سازنده یا تهیه کننده یا مخلوط کننده مواد تقلبی به حبس از دو تا پنج سال محکوم خواهد شد.

در صورتی که مصرف مواد مذکور موجب بیماری مصرف کننده یا ورود آسیبی به او شود که مدت معالجه آن کمتر از یک ماه باشد، مجازات مرتکب شش ماه تا دو سال حبس خواهد بود و هرگاه مدت معالجه بیشتر از یک ماه باشد مجازات مرتکب یک تا سه سال حبس است و در هر مورد سازنده یا تهیه کننده یا مخلوط کننده مواد تقلبی به حبس از سه تا ده سال محکوم خواهد شد.

در صورتی که مصرف مواد مذکور موجب نقض یکی از اعضای مصرف کننده گردد مجازات مرتکب با توجه به میزان نقض، سه تا ده سال حبس است و در این مورد سازنده یا تهیه کننده یا مخلوط کننده مواد تقلبی به حبس درجه یک از پنج سال تا پانزده سال محکوم می شود.

عدم رعایت
استاندارد یا
فرمول ثبت شده

بر اساس بند سه ماده یک قانون مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی مصوب ۱۳۴۶، در صورتی که تولید کننده فرمول و ترکیب اصلی مواد خوردنی، آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی یا استاندارد تعیین شده را مراعات نکند در نتیجه ماده ای تولید خواهد شد که ماهیتاً با جنس اصلی متفاوت است. عدم رعایت استاندارد و فرمول ثبت شده نه تنها نظم عمومی جامعه را مختل می کند، بلکه ممکن است به مصرف کنندگان نیز زیان های جبران ناپذیری وارد کند.

ماده ۳۵ قانون تعزیرات حکومتی امور بهداشتی و درمانی مصوب ۱۳۶۷ نیز مقرر می دارد تولید کنندگان مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی ملزم به رعایت فرمول تایید شده در پروانه ساخت می باشند.

ماده ۳۵ قانون تعزیرات حکومتی امور بهداشتی و درمانی

تولید کنندگان مواد خوردنی ، آشامیدنی ، آرایشی و بهداشتی ملزم به رعایت فرمول تأیید شده در پروانه ساخت می باشند. تخلف از مفاد این ماده در صورتی که عدم رعایت فرمول ساخت بر اساس کاهش مصرف مواد متشکله آن باشد ، از مصادیق کم فروشی و یا گرانفروشی محسوب گردیده و متخلف به مجازاتهای مقرر محکوم می شود

اگر به دلیل کاهش مصرف مواد متشکله آن باشد، از مصادیق کم فروشی و یا گران فروشی محسوب شده و متخلف به مجازات مقرر در همین ماده محکوم می شود.

**فروش و عرضه جنسی
فاسد و یا فروش و
عرضه جنسی که
مؤعد مصرف آن
گذشته باشد.**

کلمه فاسد بر جنسی اصلاق می شود که ویژگی های اساسی و کیفیت آن به گونه ای تغییر یافته باشد که مصرف آن نه تنها نفعی ندارد بلکه باعث ضرر و آسیب است. عرضه کالای موعود مصرف گذشته منوط به فاسد شدن آن نیست بلکه معیار، همان تاریخی است که بر روی کالای تولید شده یا بسته بندی آن درج شده است.

در صورتی که مصرف مواد غذایی فاسد موجب بیماری مصرف کننده یا آسیبی شود که
معالجه آن کمتر از یک ماه باشد مرتکب به حبس از یک تا سه سال و در دومی سه تا ده
سال محکوم خواهد شد

به کار بردن رنگ
ها و اسانس ها و
سایر مواد اضافی
غیر مجاز

به کار بردن هرگونه رنگ، اسانس و سایر مواد افزودنی غیرمجاز در مواد یاد شده ممنوع است.

هدف از استعمال این مواد اضافی جذب مشتری و جلب توجه وی به ظاهر فریبنده کالا باشد

ایجاد طعم مخصوص یا رنگ مورد نظر در ماده تولید شده باشد.

در هر صورت استفاده از این مواد به مجازات مقرر در مادتين ۲ و ۳ همین قانون محکوم می شود.

ماده ۲ قانون مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی مصوب سال ۱۳۴۶

ارتکاب هر یک از اعمال مذکور در ماده (۱) حسب مورد مستوجب یکی از مجازاتهای زیر خواهد بود:۱-

۱-الحاقی واصلاحی مصوب ۱۸/۱۲/۱۳۵۳ - (مندرج در روزنامه رسمی شماره ۸۸۰۹-۱۳۵۴/۱/۱۹) (۱) در مواردی که مواد مذکور در ماده (۱) بدست مصرف کننده نرسیده یا اینکه مصرف آن موجب بیماری یا آسیبی نگردد مجازات مرتکب سه ماه تا یک سال حبس جنحهای خواهد بود ولی در هر حال سازنده یا تهیه کننده یا مخلوط کننده مواد تقلبی به حبس جنایی درجه (۲) از دو تا پنج سال محکوم خواهد شد.

۲- در صورتی که مصرف مواد مذکور موجب بیماری مصرف کننده یا آسیبی گردد که معالجه کمتر از یک ماه باشد مجازات مرتکب شش ماه تا دو سال حبس جنحهای خواهد و هرگاه مدت معالجه بیشتر از یک ماه باشد مجازات مرتکب یک سال تا سه سال حبس جنحهای است و در هر دو مورد سازنده یا تهیه کننده یا مخلوط کننده مواد تقلبی به حبس جنایی درجه یک از سه تا ده سال محکوم خواهد شد. ۳- در صورتی که مصرف مواد مذکور موجب نقص یکی از اعضای مصرف کننده گردد مجازات مرتکب با توجه به میزان نقص سه تا ده سال حبس درجه یک است و در این مورد سازنده یا تهیه کننده یا مخلوط کننده مواد تقلبی به حبس جنایی درجه یک از پنج سال تا پانزده سال محکوم می شود.

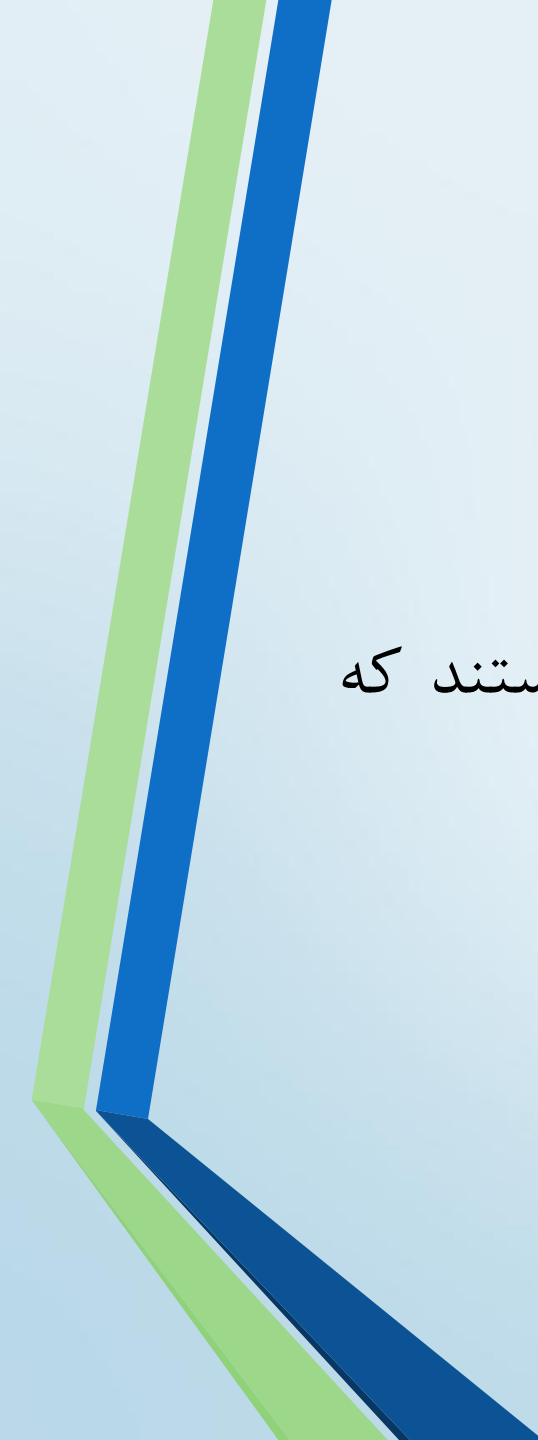
۴- در صورتی که مصرف مواد بهداشتی یا آرایشی موجب نقص زیبایی یا کراهت منظر شود مجازات مرتکب با توجه به میزان نقص یا کراهت یک تا سه سال حبس جنحهای خواهد بود و در این مورد سازنده یا تهیه کننده یا مخلوط کننده آن با مواد خارجی به حبس جنایی درجه دو از دو سال تا ده سال محکوم خواهد شد.

ماده ۳ قانون مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی مصوب سال ۱۳۴۶

در صورتی که مصرف مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی منجر به فوت مصرف کننده گردد مجازات سازنده یا تهیه کننده یا مخلوط کننده اعدام است و در سایر موارد مذکور در ماده (۱) در صورتی که منجر به فوت شود مجازات مرتکب سه سال تا پانزده سال حبس جنایی درجه یک است.

تبصره ۱- مرتکب هر یک از جرائم مذکور در این ماده و ماده (۲) این قانون علاوه بر کیفر مقرر جز در مورد اعدام به پرداخت جزای نقدی از بیست هزار ریال تا پانصد هزار ریال و محرومیت از اشتغال به کسب یا کار مربوط به مواد خوردنی یا آشامیدنی یا آرایشی یا بهداشتی از یک تا سه سال محکوم خواهد شد.

تبصره ۲*- در تمام موارد مذکور در این قانون هرگاه معلوم شود که مواد تقلبی با علم و اطلاع مدیر یا صاحب مؤسسه یا کارگاه ساخته یا تهیه یا با مواد خارجی مخلوط شده است اشخاص مذکور به همان مجازاتی که برای مباشر عمل مقرر است محکوم خواهند شد.

تولیدکنندگان مجاز به استفاده از بعضی رنگها و اسانس ها در تولیدات خود هستند که وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی فهرست آنها را منتشر ساخته است.

اگر مواد سمی به حد غیرمجاز باشد دادگاه مرتکب را برحسب مورد به حداکثر مجازات های مذکور در ماده ۲ محکوم خواهد نمود.

ساختن مواد قلبی
خوردنی، آشامیدنی،
آرایشی و بهداشتی

**مبحث تخلف از مقررات
و ضوابط تولید مواد
خوردنی، آشامیدنی،
آرایشی و بهداشتی**

(اصلاحی ۱۰/۱۲/۱۳۷۹): واردات و صادرات و خرید و فروش دارو بدون اخذ مجوز از وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی جرم محسوب شده و مرتکب به مجازات مقرر در ماده (۳) محکوم و داروهای مشکوفه به نفع دولت ضبط و دشراختیار وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی به منظور تعیین تکلیف (از نظر قابل مصرف و غیر قابل مصرف بودن) قرار خواهد گرفت.

عدم درج مشخصات
فرا آورده ها بر روی
بسته بندی

ماده ۱۱ قانون مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی مصوب سال ۱۳۴۶

در مؤسسات داخلی که نوع آنها از طرف وزارت بهداشتی معین و صورت آن منتشر می‌گردد صاحبان آنها مکلفند طبق دستور وزارت بهداشتی مشخصات لازم را در مورد هر نوع فرآورده به خط فارسی خوانا روی بسته بندی یا ظرف محتوی جنس قید نمایند.

ماده ۳۴ قانون تعزیرات حکومتی امور بهداشتی و درمانی

کلیه تولید کنندگان موظف اند بر حسب اطلاعاتی بر روی کلیه محصولات و فرآورده های تولیدی خود الصاق نمایند و شماره پروانه ساخت و مهلت اعتبار مصرف (تاریخ مصرف) را نیز روی محصولات، حسب مورد، درج نمایند. تخلف از این امر جرم بوده و متخلف به مجازاتهای مقرر محکوم می شود.

تولید مواد خوردنی،
آشامیدنی، آرایشی و
بهداشتی بدون اخذ
پروانه ساخت

ماده ۳۱ قانون تعزیرات حکومتی امور بهداشتی و درمانی

تولید مواد خوردنی ، آشامیدنی ، آرایشی و بهداشتی که با علامت و بسته بندی مشخص به صورت بازرگانی عرضه می گردد طبق فهرست ماده ۱ آیین نامه اجرایی ماده ۹و۸ قانون مواد خوردنی ، آشامیدنی ، آرایشی و بهداشتی منوط به اخذ پروانه ساخت از وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی می باشد و تخلف از آن جرم بوده و متخلف به مجازاتهای مقرر محکوم می شود

تبصره ۱ ماده ۸ قانون مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی مصوب سال ۱۳۴۶

کارگاه هایی که فرآورده های خود را با علامت و بسته بندی مشخص به صورت بازرگانی عرضه می کنند مشمول این قانون خواهند بود.

از این تبصره و متن ماده ۳۱ استنباط می شود که تکلیف اخذ پروانه ساخت برای تولید فرآورده های غذایی، بهداشتی و آرایشی متوجه کسانی است که به صورت بازرگانی به امر اشتغال دارد و کالاهای تولیدی خود را با بسته بندی و علامت مشخص به طور بازرگانی عرضه می کنند.

تهیه این قبیل مواد در خانه و به منظور مصارف خانگی، مشمول مجازات مقرر در قانون تعزیرات نخواهد بود. به علاوه، کسانی که تولید آنان در سطح بسیار محدود و بدون علامت و بسته بندی مشخص باشد مشمول این ماده نیستند ولو تولیدات خود را در معرض فروش قرار دهند.

**توليد مواد غذائى،
آرايشى و بهداشتى
بدون حضور
مسئول فنى**

ماده ۳۲ قانون تعزیرات حکومتی امور بهداشتی و درمانی

تولید مواد غذایی، آرایشی و بهداشتی باید با حضور مسئول فنی انجام گیرد، در صورت تخلف به مجازاتهای مقرر در قانون محکوم خواهد شد. ماده ۳۳- حضور مسئول فنی در کلیه مراحل تولید الزامی بوده و مسئول فنی باید نظارت دائم در امر تولید داشته باشد. تخلف از این امر جرم بوده و متخلف به مجازاتهای ذیل محکوم می شود:

مرتبۀ اول: تعطیل تولید تا حضور مسئول فنی و اخطار کتبی و درج در پرونده

مرتبۀ دوم: علاوه بر مجازات های مرتبۀ اول، ضبط کالای تولیدی به نفع دولت

مرتبۀ سوم: علاوه بر مجازات های مرتبۀ دوم، جریمه نقدی تا یک میلیون ریال

مرتبۀ چهارم: تعطیل واحد تولید تا یک سال

عدم حضور مسئول فنی و عدم نظارت او بر مراحل تولید، تخلف، محسوب و منجر به مجازات می شود و هم تولید مواد غذایی، آرایشی و بهداشتی بدون حضور مسئول فنی جرم بوده و موجب مجازات، که جرم مراحل تولید، متوجه مسئولین فنی و جرم تولید متوجه متصدیان امر تولید می باشد.

ادامه تولید بدون حضور مسئول فنی جرم محسوب می شود، خواه عدم حضور و غیبت وی موجه باشد خواه، غیر موجه.

عدم حضور مسئول
فنی و عدم نظارت
دائم در تمام
مراحل تولید

ماده ۳۳ قانون تعزیرات حکومتی امور بهداشتی و درمانی

حضور مسئول فنی در کلیه مراحل تولید الزامی بوده و مسئول فنی باید نظارت دائم در امر تولید داشته باشد. تخلف از این امر جرم بوده و متخلف به مجازاتهای ذیل محکوم می شود

مرتبۀ اول: اخطار کتبی و درج در پرونده مسئول فنی

مرتبۀ دوم: علاوه بر مجازات های مرتبۀ اول، جریمه نقدی تا مبلغ یکصد هزار ریال

مرتبۀ سوم: جریمه نقدی تا مبلغ پانصد هزار ریال

مرتبۀ چهارم: تعلیق پروانه مسئول فنی تا شش ماه

الف) حضور مسئول فنی در موسسه، در تمام مراحل تولید
ب) نظارت مستمر و کامل وی بر روند تولید

صرفاً اعمال یکی از دو مورد فوق در موسسه تولیدی کافی نیست، لذا کارخانه ها و کارگاه هایی که به طور شبانه روزی یا ساعات پیاپی به تولید می پردازند مسئول فنی همواره باید حضور داشته باشد تا مستمراً بر امر تولید نظارت نماید

عرضه مواد اولیه به
تولید کنندگان فاقد
مجوز یا پروانه
ساخت

ماده ۳۸ قانون تعزیرات حکومتی امور بهداشتی و درمانی

سازمانها و شرکتهای وارد کننده و تولید کننده مواد اولیه غذایی ، آرایشی وبهداشتی در صورتی می توانند کالای خود را به تولید کنندگان موضوع ماده ۳۱ این قانون عرضه نمایند که واحدهای مذکور دارای مجوز و یا پروانه ساخت معتبر از وزارت بهداشت ،درمان و آموزش پزشکی باشند و متخلفین از مفاد این ماده به مجازاتهای مقرر محکوم می شوند:

الف) وارد کنندگان:

مرتبه اول: اخطار و جریمه نقدی تا مبلغ یک میلیون ریال

مرتبه دوم: جریمه نقدی از یک میلیون تا ده میلیون ریال

مرتبه سوم: جریمه نقدی تا مبلغ ده میلیون ریال و لغو کارت بازرگانی به مدت یکسال

الف) تولید کنندگان:

مرتبه اول: اخطار و جریمه نقدی تا مبلغ یک میلیون ریال

مرتبه دوم: جریمه نقدی از یک میلیون تا پنج میلیون ریال

مرتبه سوم: جریمه نقدی تا مبلغ ده میلیون ریال

عرضه و فروش کالای فاقد پروانه ساخت یا مجوز ورود

ماده ۳۶ قانون تعزیرات حکومتی امور بهداشتی و درمانی

شرکتهای پخش، فروشگاهها، سوپرمارکتهای، تعاونیها و سایر اماکن که حق فروش یا توزیع کالای خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی را دارند مجاز به عرضه و فروش آن دسته از کالاهای مشمول قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی می باشند که دارای پروانه ساخت معتبر و یا مجوز ورود از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی باشند. تخلف از این امر جرم بوده و متخلف به مجازاتهای ذیل محکوم می شود:

الف) شرکت های پخش و تعاونی های بزرگ

مرتبه اول: اخطار و ضبط کالا به نفع دولت

مرتبه دوم: علاوه بر مجازات های مرتبه اول، جریمه نقدی تا مبلغ یک میلیون ریال با توجه به حجم کالا

مرتبه سوم: علاوه بر مجازات های مرتبه دوم، محکومیت مدیرعامل شرکت به زندان از یک تا شش ماه

(ب) فروشگاه ها و سوپرمارکت ها و سایر اماکن

مرتبه اول: اخطار و ضبط کالا به نفع دولت

مرتبه دوم: علاوه بر مجازات های مرتبه اول، جریمه نقدی تا مبلغ یکصد هزار ریال

مرتبه سوم: علاوه بر مجازات های مرتبه دوم، جریمه نقدی تا پانصد هزار ریال

در صورت تکرار: تعطیل واحد از یک تا شش ماه